

Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa (EVA)

Parannamme lapsiperheiden päihde- ja mielenterveyspalveluiden saatavuutta ja vahvistamme intensiivistä perhetukea monialaisen tuen tarpeessa oleville perheille. Perhetaustan merkitys lapsen myöhäisempään hyvinvointiin on osoitettu, ja mielenterveys- ja päihdeongelmien kohdalla ylisukupolviset vaikutukset on tunnistettu monissa tutkimuksissa. Erityisessä riskissä ovat lapset perheissä, joissa vanhemmalla on toimintakykyä heikentävä mielenterveys- ja/tai päihdeongelma. Tuen tarve on yksilöllinen, ja se myös vaihtelee riippuen perheen tilanteesta (Saarinen & Nordling 2020). Valtiontalouden tarkastusviraston raportin (2018) mukaan lasten huomioinen aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa ei ole systemaattista. Perheet tarvitsevat monipuolista tukea.

Myös nuorten tilanne huolettaa. Kouluterveydenhuollon kysely (2019) osoitti, että nuoret kantavat huolta perheestään ja nuoria hoivaajia on perheissä kantamassa ikätasoon nähden suurta vastuuta. Suomessa on noin 60 000 koulutuksen ja työelämän ulkopuolella elävää nuorta ja on todettu, että syrjäytymisen riskitekijät kasaantuvat ja periytyvät. Riskitekijöitä ovat muun muassa teini-iässä tehty huostaanotto, toisen asteen tutkinnon puuttuminen ja äitiys ennen 20:tta ikävuotta. Koulupudokkuuden taustalla on tutkimusten mukaan useita kasautuneita ongelmia, kuten mielen hyvinvointiin ja sosiaalisiin kysymyksiin liittyviä haasteita, kuten koulukiusaamista, haasteita itsenäisessä työskentelyssä tai riittämätöntä tukea haavoittuvassa asemassa olevalle nuorelle. Tutkimusten mukaan nuorten kokonaisvaltainen tuki palvelujärjestelmässä ei ole riittävä, eikä aikaa luottamuksellisen asiakassuhteen rakentamiseen ole. Ennakkovaikutuksia arvioimalla pystytään tekemään päätöksiä toimenpiteistä, jotka tukevat myös nimenomaan heikoimmassa asemassa eläviä nuoria.

Tavoitteena on:

- Huostaan otettujen lasten määrä vähenee vähintään 10 % seuraavien 3 vuoden aikana.
- Ehkäistään vähintään 3 perheen lapsen lyhytkestoinen laitossijoitus vuoden aikana.
- Varmistetaan vanhempien nopea pääsy erikoissairaanhoidon palveluihin ja ehkäistään aikuispsykiatrian sairaalahoidon lähetemäärän kasvua.
- Vähentää mielenterveys- ja päihdeongelmien negatiivisia vaikutuksia perheessä (koettu hyvinvointi)

Kokonaisvaltainen tuki ja oikea-aikaiset palvelut ovat erityisen hyödyllisiä perheille, joiden kohdalla riskitekijät ovat tunnistettavissa ja tunnistettu. Yksilökeskeisten palvelujen rinnalle tarvitaan myös monialaista perhekeskeistä työtä. On panostettava niihin perheisiin, joissa on toimintakykyä heikentävä mielenterveysongelma, päihteiden käyttöä, syrjäytymistä ja monialaisten palvelujen tarvetta. Psykiatristen palveluiden osalta kaivataan toimintatapojen muutosta, jossa perheen ympärille rakennetaan tarpeen mukaiset palvelut ja yhteistyötä rakennetaan systeemisen näkökulman mukaisesti. Elämönhallinnan rakentaminen yhdessä alkaa luottamuksen rakentamisesta.

Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa (EVA)

NÄKÖKULMA VAIKUTUSTEN ARVIOINNILLE	TAUSTATietoJA JA MITTAREIDEN KERTOMAA Lasten ja perheiden tilanne Ylöjärvellä	VAIHTOEHDOT		
		0 = NYKYTILA Mielenterveyspalvelut ja lastensuojelun palvelut entisellään	VAIHTOEHTO 1 Palkataan lastensuojeluun mielenterveysosaajia	VAIHTOEHTO 2 Perustetaan moniammatillinen psykiatrinen työryhmä lastensuojeluperheiden ja moninaisen tuen tarpeessa olevien perheiden tueksi
KUNTALAINEN	<p>Ylöjärven väestörakenteessa lapsiperheiden osuus kaikista perheistä on yli 45 % ja vuonna 2020 koko kunnan väestöstä (33350) alle 18-vuotiaiden osuus oli 26,3 % (8771, vrt. vuonna 2019 0–17-vuotiaita 8331). Vertailuna vastaavat osuudet olivat Nokialla 23,3 % ja Kangasalla 24 %.</p> <p>Syntymäkohortin mukaan (2018) lapsista 22 prosenttia oli elänyt perheessä, jossa vähintään toisella vanhemmalla oli psykiatrinen diagnoosi. Samaan aikaan kansainvälisiin tutkimuksiin pohjautuen oletetaan, että Suomessakin joka neljäs lapsi elää perheessä, jossa vanhemmalla on hoitoa vaativa mielenterveys- tai päihdeongelma ja ongelmien ylisukupolviset vaikutukset on tunnistettu monissa tutkimuksissa (mm Solantaus & Paavonen 2009). Todellisuudessa luku voi olla vieläkin suurempi. Myös muilla perheenjäsenillä ja läheisillä (46 %) on vaara uupua sairastuneen rinnalla (FinFami 2014). Lastensuojeluasiakkaiden perheissä vanhemman mielenterveys- ja tai päihdeongelmat ovat havaintojen mukaan yleisiä ja Heino ym. 2016 tutkimuksessa todettiin vanhemmuutta kuormittavan mielenterveyden ongelmat ja päihteiden ongelmakäyttö tai sen epäilyä, mutta valtakunnallista tilastotietoa sijoitusten syistä ei ole.</p> <p>Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden painopistettä on pyritty siirtämään entistä enemmän ehkäiseviin</p>	<p>Pääsy mielenterveyspalveluihin sekä perustason että erikoissairaanhoidon puolelle on hidastunut koronapandemian aiheuttaman kysynnän kasvun vuoksi v. 2020 aikana ja esim. psykiatrille jonotetaan 3-4 kuukauden ajan, minkä seurauksena potilaiden vointi jonossa ollessaan usein heikkenee.</p> <p>Ylöjärvellä aikuisten lievien ja keskivaikeiden mielenterveyshäiriöiden hoito on valtakunnallisen hoitosuosituksen mukaisesti porrastettu perusterveydenhuoltoon ja vaikeiden häiriöiden osalta mielenterveyskeskuksen erikoissairaanhoidon ja sairaalahoidon osalta PSHP:n psykiatrian klinikkaan.</p> <p>Lasten mielenterveyshäiriöitä hoidetaan perustasolla perheneuvolassa (6 tt+ lastenpsykiatri) ja nuoria</p>	<p>Työntekijät lastensuojelun tiimissä, hoidollista henkilökuntaa</p> <p>Edut: Tiedotus ja sisäinen kommunikaatio helpottuu, mielenterveyspalvelut helposti käytettävissä, lievempien häiriöiden hoito onnistuu, hoidon saanti nopeutuu</p> <p>Haasteet: Vanhempien mielenterveysongelmat vaikeutuvat erikoissairaanhoidon odotusaikana ja voidaan päätyä kiireellisiin lasten sijoittamisiin, lasten vointi huonontuu.</p> <p>Erikoissairaanhoidon diagnostiikka ja päihdehuollon erityis-tietämys ei ole käytössä ja vaikeampien häiriöiden arviointi- ja hoitomahdollisuus ei</p>	<p>Arvioitu asiakasmäärä lastensuojelun lähettämänä: 50 v. 2021, 150 v. 2022</p> <p>Työryhmän toiminta pohjautuu systeemiseen toimintamalliin erityisesti monialaisen verkostotyön muotoon. Kuntoutussuunnitelmat tehdään yhteistyössä lastensuojelun kanssa. Työskentely sisältää tiiviin alkuhoidon ja kotikäynnit sekä perheen vanhempien ja lasten tukemisen, tutkimisen ja hoidon.</p> <p>Vanhempien mielenterveyshäiriöiden diagnostiikka ja hoito mahdollistuu nopeammin, jolloin toimintakyky ja kyky vanhemmuuteen paremmin arvioitavissa, samoin kuin arvion tekeminen lapsen sijoitustarpeen näkökulmasta.</p> <p>Myös kokemusasiantuntijat voidaan ottaa osaksi moniammatillista työryhmää (vertaisneuvonnat/ -ryhmät), jonka myötä perheiden tukimuodot monipuolistuvat. Vertaistukea voidaan järjestää vanhempien tueksi lasten huostaanoton jälkeen. Tässä tällä hetkellä palveluvajetta valtakunnallisesti.</p> <p>Edut: Lastensuojeluperheiden hoitoonohjaus ja pääsy hoitoon nopeutuu. Perheneuvonta</p>

Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa (EVA)

	<p>palveluihin. Palveluihin hakeutuminen on vaikeaa ja tunnistettu haaste on, että vanhemmat hakeutuvat palveluihin myöhään omien voimavarojen puuttuessa tai stigman vuoksi. Palveluja järjestetään sekä sosiaalihuoltolain että lastensuojelulain perusteella, mutta lastensuojelun korjaavien palveluiden käyttö on ollut suurta.</p> <p>Lastensuojelun avohoidon asiakkaina on 127 lasta (alle 18v) ja mielenterveyspalvelujen piirissä olevia vanhempia on 43. Yli 30 vanhempaa tarvitsee arviointia mielenterveys- tai päihdeongelmien takia ja tuen tarpeet liittyvät alentuneeseen toimintakykyyn ja vanhemmuuden taitoihin. Kaupungin mielenterveyspalvelujen piirissä on 58 lasta ja TAYS:n 16 lasta. Neuropsykiatrisia häiriöitä on 41 lapsella. Tiedot pohjautuvat Ylöjärven lastensuojelun avohoidon työryhmältä saatuihin tietoihin.</p> <p>Vaikka lastensuojelutarpeessa oleva lapsi kuuluu erityisen huolenpidon alaisuuteen, heidän perheidensä vaativampaa ja kiireellisempää tuen tarvetta ei ole kuitenkaan nykyresurssoinnilla pystytty täyttämään.</p> <p>Perheiden palvelujen tarve on kasvanut ja tarkemmat asiakasmäärät on kuvattu liitteessä 1.</p>	<p>nuorisotiimissä. Psykiatrin työtaakkaa on lisännyt koulutoimen kasvaneet yhteistyö- ja lausuntopyynnöt. Navi-yksikkö (6 tt) on osaltaan vahvistanut nuorten ja perheiden päihde- ja mielenterveyspalveluja. Perhekeskeisestä työotteesta on hyvää näyttöä ja tätä toimintamallia voidaan hyödyntää muissakin palveluissa.</p> <p>Haasteet: Yhteisöllistä ennalta ehkäisevää työtä ei pystytä tekemään. Konsultaatiota ei tarjota säännöllisesti, vaan tarvittaessa puhelimitse. Verkostotyön toteuttaminen haasteellista nykyresurssilla. Palvelujen pirstaleisuus ja koordinaatiovastaun puuttuminen.</p>	<p>toteudu. Toiminta ja osaamisen ylläpitäminen haavoittuvaa, mikäli on yksittäisten työntekijöiden varassa.</p> <p>Ylöjärven mielenterveyskeskus ei nykyisellään pysty tarjoamaan riittävästi erikoissairaanhoidon tarpeeseen nähden ja hoitoon pääsy hidastuu entisestään ja painottuu PSHP:n palvelujen käyttöön. PSHP:lla ei ole vanhemmuuden arviointiin enää resursseja, ellei lapsella ole selkeitä mielenterveysongelmia (lastenpsykiatrian perheosasto) ja perhearviointi tapahtuu perheosastolla pois perheiden luonnollisesta ympäristöstä. Tämän perheet kokevat myös hankalana ja arviointijakso on kunnan kannalta kallista.</p> <p>Perheiden kokema stigma ja ennakkoluulot palveluja ja erityisesti lastensuojelua kohtaan voivat estää palveluihin hakeutumisen.</p>	<p>mahdollistuu ja vanhempien sekä perheiden tukimuodot monipuolistuvat. Perhekeskeiset hoitomuodot lisääntyvät ja neuropsykiatrisilla valmennuksilla pystytään ehkäisemään neuropsykiatrisista haasteista johtuvia huostaanottoja.</p> <p>Systeeminen työote laajenee osaksi perheiden palveluja, jonka myötä palvelujen päällekkäisyydet vähenevät ja perheet saavat tukea yhden oven periaatteella.</p> <p>Erikoissairaanhoidon tietämys nopeasti saatavilla. Lisäksi psykiatrisurssilla taataan erikoissairaanhoidotasoinen diagnostiikka. Monipuoliset terapiamahdollisuudet paranevat, koska henkilöstön hakukriteereissä painotetaan psyko- / perheterapeutin koulutusta ja päihdetyön osaamista</p> <p>Työskentelyä ohjaa toipumisorientaation viitekehys, joka vahvistaa luottamuksen rakentamista, korostaa olemassa olevia voimavaroja ja yhdistää vertaistuen osaksi palveluja.</p> <p>Haasteet: Rekrytointiongelmat, lastensuojelu vaatii erityisosaamista ja –uskallusta. Päihdepsykiatrisen osaamisen niukkuus sekä neuropsykiatrisen osaamisen ja valmennuksen pirstaleisuus Pirkanmaalla. Nuorisopsykiatrien puute alueella, lastenpsykiatrien saatavuus parempi.</p> <p>Kulkeminen hoitoon ja ennakkoluulot palveluja kohtaan. Perheen oma motivoituminen ja voimavarat.</p> <p>Verkostoyhteistyön rakenteiden muuttamisen hitaus ja muutosvalmiuden tukeminen vaatii panostusta ja monialaista johdon tukea.</p>
--	--	---	---	---

Vaikutusten ennakoarvointi kunnallisessa päätöksenteossa (EVA)

<p style="text-align: center;">HENKILÖSTÖ</p>	<p>Lastensuojelulain muutosesityksessä työntekijäkohtaiseksi asiakasmääräksi esitetään 35 lasta tai nuorta v. 2022 ja myöhemmin 30 lasta nuorta / työntekijä. Ylöjärvellä loppuvuodesta 2020 lastensuojelun sosiaalityöntekijällä oli vastuullaan keskimäärin 30 lastensuojelun avo-, sijais- tai jälkihuollossa olevaa lasta.</p> <p>Mielenterveyspalveluiden henkilöstöllä ei ole samanlaista asiakasmitoituskäytäntöä kuin esim. lastensuojelun henkilöstöllä (30-40) ja esimerkiksi 200-300 potilaan potilasmäärät ovat aivan liian suuria, jotta hoitoon pääsy olisi mahdollistakaan hoitotakuun raameissa. Mielenterveyskeskuksen muulla henkilöstöllä työ on myös terapiapainotteisempaa sisältäen useampia käyntejä / potilas, jolloin asiakasmäärät eivät voi olla yli sadan, mitä tällä hetkellä jo lähestytään tai osin on ylitetty sekä mielenterveystoimiston että perusterveydenhuollon tiimissä. Asiakasmääriä kuvattu liitteessä 1.</p> <p>Yhden psykiatrin työpanosta on lisännyt NAVIN potilaiden hoito, päihdehoidossa olevien nuorten arviointityö, koulutoimen ja lastensuojelulaitosten erilaisten toimintojen tukeminen. Toimintaa kuormittaa erityisesti lisääntyvä erilaisten lausuntojen laatiminen tukitoimien ja kuntoutuksen hakemiseksi.</p> <p>Erityisesti päihdehoidon tarve on lisääntynyt viime vuosina, mutta mielenterveystoimiston tiimissä ei ole päihdetyöntekijää ja tämä aiheuttaa hoidon pirstaloitumista, kun päihdehoitoa ostetaan ulkoa ja vanhemmilla ja nuorilla on monesti päihdehoidon lisäksi muitakin psyykkisen hoidon tarvetta.</p> <p>Neuropsykiatrin osaaminen keskittynyt yksittäisille työntekijöille ja valmennusta toteutetaan oman työn sisällä. Neuropsykiatrista valmennusta toteutetaan tällä hetkellä ostopalveluna, sillä omat resurssit eivät tätä mahdollista.</p> <p>Systeeminen työote lastensuojelussa käytössä, mutta ei systemaattisesti kaikissa perheiden palveluissa.</p>	<p>Nykyisellään virkapohjat ovat mielenterveystoimistossa 2 psykologia (toinen 50% Avekissa), 4 sairaanhoitajaa (joista 1 Kurussa), 1 sosiaalityöntekijä (osin Avekissa), 3 psykiatria (joista 1 50% Avekissa ja hoitaa myös psykogeriatrian konsultaatiot) ja 1 erikoistuva lääkäri. Avekissa on lisäksi 1 toimintaterapeutti ja 2 psykiatrista sairaanhoitajaa.</p> <p>Perusterveydenhuollossa toimivat omahoitajat ja terveyskeskuslääkärit sekä 2 psykiatrista sairaanhoitajaa, 1 ikäihmisten sairaanhoitaja ja terveyskeskuspsykologi.</p> <p>Lastensuojelun avohoidossa on viisi sosiaalityöntekijää ja lisäksi neljä perheohjaajaa.</p> <p>Lastensuojeluperheiden kanssa työskentely on usein vaativuudeltaan erikoissairaanhoidon kriteerit täyttävää, koska asiakkaista (sekä lapset että vanhemmat) suuren osan oireilu on vaikeaa, moniongelmaista ja pitkäaikaista.</p>	<p>Lastensuojelun työntekijät, 2 psyk.sh, ja mahdollisesti yksi erityistyöntekijä, kuten toimintaterapeutti tai psykologi.</p>	<p>Psykiatri, (mielellään päihdepsykiatriaan erikoistunut), 100 % tai osa-aikainen väh. 60% (110000 € /v). Lasten tai nuorisopsykiatri 100% (110000 € /v.) 2 psykiatrista sairaanhoitajaa, joista toisella erikoistumista lasten mielenterveyshäiriöiden hoitoon /perheterapiaan (80 000€ / v). Lisäksi eduksi katsotaan neuropsykiatrin osaaminen. Erityistyöntekijät: 1 lasten toimintaterapeutti (40 000 €/v), 1 psykologi (50 000 €/v) - > Yhteensä 390 000 € / v.</p> <p>Sosiaalityön osuus toteutuu lastensuojelun puolelta ja kokemusasiantuntijat joko palkkioperusteisesti tai palkattuna.</p> <p>Edut: Työryhmän työpanosta ohjataan myös muiden monialaista tukea tarvitsevien asiakkaiden tueksi, kuten monialaiseen yhteistyöhön, mielenterveyskeskuksen ja lasten tiimien jonojen purkuun, koska lastensuojelun tukityöhön ei tarvita koko työajan käyttöä.</p> <p>Perustason osaaminen vahvistuu ja mielenterveys- ja päihdetyön resurssia on joustavasti käytettävissä.</p> <p>Ammattilaisten ymmärrys ja osaaminen vahvistuu kokemusasiantuntijoiden työparityöskentely myötä.</p> <p>Mielenterveystyön ja lastensuojelun työntekijöiden työhyvinvointi parantuu työmäärän kohtuullistuksessa ja erityisosaajien pysyvyys Ylöjärven palveluissa onnistuu helpommin</p> <p>Uuden toiminnan kehittäminen on rekrytointivalttia ja edistää Ylöjärven imagoa rohkeana edelläkävijänä</p>
---	--	---	--	--

Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa (EVA)

<p>KUNNAN PALVELU-PROSESSIT</p>	<p>Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden painopistettä on pyritty siirtämään entistä enemmän ehkäiseviin palveluihin. Palveluja järjestetään sekä sosiaalihuoltolain että lastensuojelulain perusteella, mutta lastensuojelun korjaavien palveluiden käyttö on ollut suurta; Lastensuojeluilmoituksia tehtiin vuonna 2020 1015, joista nuorten osuus 439. Lastensuojelun avohuollon asiakkaita 31.12.2020 oli 124, joista yli puolet nuoria (13-17-vuotiaita). Sosiaalihuoltolain asiakkaita 31.12.2020 196/nuoria noin neljäsosa. Sijaishuollossa oli 31.12.2020 yhteensä 55 lasta/ nuoria 30. Kiireellisiä sijoituksia tehtiin vuoden 2020 aikana 30, joista nuoria 22. Huostaanottoja 13 / nuoria 6. Kodin ulkopuolelle sijoitettuja vuoden aikana /1000 alle 18 v., v. 2019 THL:n tilaston mukaan 1,0 % (Nokia 0,9 %, Kangasala 1,1 %) PSHP:n lähetetyt ks. tilasto 2. Lisäksi Ylöjärvellä on toistakymmentä lastensuojelulaitosta, joista osa on erikoistunut päihdeongelmaisten nuorten hoivaan. Lastensuojelun sosiaalityöntekijäresurssia on kahtena viime vuonna lisätty lastensuojelulain mukaisesti suhteessa lapsimäärään. Perheiden palvelujen tarve on yleisestikin kasvanut mikä näkyy asiakasmäärien kasvuna (liite 1)</p> <p>Mielenterveyspalveluissa resursseja on lisätty palvelujärjestelmässä tapahtuneiden muutoksien vuoksi perustamalla Mielenterveyskeskukseen v. 2016 Avekki (4 tt. lisäys) ja v. 2020 Nuorten intensiiviyksikkö Navi (6 tt). Mielenterveystoimiston ja nuorisotiimin resurssit ovat olleet muutoin ennallaan. Molemmat toiminnat ovat tavoittaneet asiakkaita hyvin ja käyttö on ollut runsasta sekä asiakastytyväisyys korkealla tasolla. Toiminnalla on ollut vaikutusta Avekin</p>	<p>Nykytila: Jonot erikoissairaanhoidon pitkät, josta esimerkkinä psykiatrille 4,5 kk (kevät 2021).</p> <p>Lastensuojelussa on ollut pitkään henkilökuntavajetta, jota on v. 2020 aikana saatu korjattua niin, että nyt lastensuojelun työntekijän lapsimäärät ovat suosituksen mukaiset.</p> <p>Lasten ja nuorten tiimissä työskentely on yksilöpainotteista ja perhekäyntejä pystytään tarjoamaan liian vähän. Mitä varhaisemmassa vaiheessa vanhemmat saadaan mukaan hoitoon, sitä tuloksellisempaa ja lyhytkestoisempaa hoito on näyttänyt olevan. Jalkautuvaan työhön, esim. kotikäynteihin tai hoitokäynteihin vastaanottoilojen ulkopuolella, ei ole mahdollisuutta.</p> <p>Systeemistä toimintamallia kehitetty lastensuojelun sisällä, mutta toimintamalli ei ole jalkautunut yksiköiden väliseksi.</p> <p>Tavoitetila: Tarjota laadukasta, yhdenvertaista ja oikea-aikaista psykiatrista arviointia ja hoitoa perustasolla. Käytännössä yhdenvertaisuus ja oikea-</p>	<p>Edut: lievät häiriöt kyetään hoitamaan ja päihdepsykiatrista osaamista viedään osaksi lastensuojelutyötä.</p> <p>Haasteet: Erikoissairaanhoidon jonotetaan edelleen, Hoidosta putoamisia paljon, hoidon viiveet lisääntyvät, kaikki eivät pääse lainkaan hoitoon. Toiminta haavoittuvaa yksittäisillä resursseilla.</p>	<p>Edut: Avohuollon lastensuojelun ja Kiiruksen sekä muiden lastensuojelulaitosten kanssa yhteistyö helpottuu ja systeemistä työtettä laajennetaan osaksi perheiden palveluja.</p> <p>Resurssoinnilla saadaan lastensuojelua tukemaan intensiivinen, verkostoitunut perheiden hoitoyksikkö ja painopistettä käännettyä Ylöjärven omien palvelujen käyttöön.</p> <p>Perhe saa hoitoa nopeasti, monipuolisesti ja kattavasti. Perheiden tuki monipuolistuu ja monialainen verkostotyö tukee perheiden arkea, erikoissairaanhoidon diagnostiikka ja hoidon suunnittelu mahdollistuu perustason tueksi.</p> <p>Palvelujen saavutettavuus paranee ja lasten hoito helpottuu. Perheet saavat tukea luonnollisessa arkiympäristössään, silloin kun kotikäynneillä perheen toimintaa pystytään tukemaan</p> <p>Inhimilliset edut toteutuvat, kun perheenjäsenten toimintakyky vahvistuu ja kaikki tulevat kuulluksi. Yhteinen ymmärrys vahvistuu.</p> <p>Vertaistuki ja kokemusasiantuntija toiminta osaksi palveluja.</p> <p>Haasteet: verkostoyhteistyön rakenteiden muuttamisen hitaus ja muutosvalmiuden tukeminen vaatii panostusta ja monialaista johdon tukea.</p>

Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa (EVA)

	<p>kohtalla, sillä avohoidon tiiviimmällä tuella sairaalan käyttö on edelleen Pirkanmaan pienimpiä.</p> <p>Terveyskeskuksen valinnanvapaus on lisännyt ulkopaikkakuntalaisten halua hakeutua Ylöjärven mielenterveyspalveluihin varsinkin, kun Tampereen mielenterveyspalvelujen ja PSHP:n integraation aiheuttamien jonojen vuoksi. 2. asteen opiskelijoille tulisi myös tarjota psykiatrin arvio terapiatarpeen määrittämiseksi (Kela). Ylöjärven mtt on kyennyt hoitamaan Tampereella opiskelevat ylöjärveläiset nuoret aikuiset, mutta ei muita tarjottuja.</p> <p>Lasten ja nuorten tiimissä arvioidaan lapsen hoidon tarve, laaditaan kuntoutussuunnitelma, annetaan tarpeenmukainen hoito, ohjaus ja neuvonta. Terapeuttista työskentelyä tarjotaan tarvittaessa tiiviisti ja pitkäkestoisesti. Hoitojaksolla lapsella on n. 5-30 käyntiä, yksi käynti on 45 min. Tämä venyttää tiimiin jonoa. Vanhemmat saavat pääasiassa 1-2 kartoitus- ja tukikäyntiä, mutta syvempää perheterapeuttista työskentelyä ei ole mahdollista antaa. Verkostoyhteistyölle ei jää riittävästi aikaa. Päihdehoito jää tekemättä.</p> <p>Lastensuojeluasiat vaativat laajaa perehtymistä lapsen ja perheen tilanteeseen, ja usein varsinaiseen kiireelliseen arvioon tai hoitoon jää liian vähän aikaa tilanteen ollessa jo kriisiytynyt. Ylöjärvellä on myös paljon lastensuojelulaitoksia ja sijoitettujen lasten psykiatrista hoitoa haetaan paljon Ylöjärven palveluista ja myös päihdehuoltoon erikoistuneista nuorten yksiköistä tarvitaan apua nuorisotiimistä.</p> <p>Systeeminen työote on otettu Ylöjärven lastensuojelussa käyttöön ja tulevaisuuden sotekeskus hankkeen myötä sitä laajennetaan osaksi muitakin perheiden palveluja. Tämä vaatii uudenlaista lähestymistapaa tehdä työtä ja konkreettisia rakenteita.</p> <p>Viime vuosina vertaistuen merkitys luottamuksen rakentamisessa, tiedon antamisessa sekä</p>	<p>aikaisuus eivät toteudu jonoista ja erikoissairaanhoidon (mielenterveystoimiston) ruuhkautumisesta johtuen.</p> <p>Alueellisen yhteistyön tavoitteena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia, kehittää alueen palveluja sekä ehkäistä sosiaalisten ongelmien syntymistä. Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat lastensuojelu, perheneuvola, koulut, lasten- ja nuorisopsykiatria, muu sosiaali- ja terveystoimi, nuorisotoimi, poliisi, seurakunta sekä kolmas sektori.</p>		<p>Taloudellinen panostus on alkuun suuri, mutta tuottaa säästöä pidemmällä aikavälillä</p>
--	--	--	--	---

Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa (EVA)

	<p>konkreettisenä tukena on tunnistettu myös lasten, nuorten ja perheiden palveluissa (mm VerKo-hanke). Ylöjärvellä kokemusasiantuntijatoiminta on monen muun kunnan tavoin kehittämisasteella, kun esimerkiksi Tampereella on kokemusasiantuntijoita palkattu osaksi mielenterveys- ja päihdepalveluja sekä kuntoutuja että omaistaustalla.</p>			
TALOUS	<p>Lastensuojelun tarpeessa olevien perheiden vanhempien tulisi päästä nopeasti mielenterveys- ja päihdepalveluihin ja saada tarvitsemansa hoito, jotta heidän toimintakykynsä kohentuisi ja kykynsä vanhemmuuteen kohentuisi niin että lapsia ei tarvitsisi ottaa huostaan. Jo lastensuojelullisen huolen herätessä tulisi ongelmat tunnistaa ja puuttua niihin varhaisessa vaiheessa myös ohjaamalla perhe tarvittaviin tutkimuksiin ja kuntoutukseen.</p> <p>Ennaltaehkäisyllä estetään joutumista korjaaviin palveluihin, jotka ovat erittäin kalliita.</p> <p>Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan yhdestä syrjäytyneestä aiheutuva kansantulon menetys on noin 700 000 euroa.</p> <ul style="list-style-type: none"> Jos syrjäytyminen kestää koko odotettavissa olevan työiän, noin 40 vuotta, julkisen talouden vastaava menetys on noin 430 000 euroa. Perhesijoitus 40 000€/lapsi /vuosi Laitossijoitus 110 000€/lapsi /vuosi Erittäin vaativa nuorten ja lasten psykiatria hoitajakso 40 000€/kk / lapsi, tarve viime vuonna noin 1 nuori / kk. (480 000€/vuosi/ 1 nuori EVA-yksikössä) <p>Lastensuojelulain muutosehdotuksessa esitetään säädettäväksi tehostetusta avohuollon tukitoimesta, joka tarkoittaa intensiivistä ja moniammatillista lapsen kotioloissa annettavaa kuntouttavaa tukea yhdessä hänen vanhempansa tai muun läheisen kanssa. Tavoitteena on ehkäistä lapsen sijoituksen tarvetta.</p>	<p>Menot kuvattu tässä palkkakuluna, toiminnan tulos näkyy toisaalla.</p> <ul style="list-style-type: none"> Erittäin vaativa nuorten ja lasten psykiatria hoitajakso 40 000€/kk / lapsi, tarve viime vuosina noin 1 nuori / kk. (480 000€) Lastensuojelun sijoitukseen 300 €/pv, 50 lasta, kustannus yht. 5,5 miljoonaa vuodessa, ei sisällä Kiirusta. Lastensuojelun laitospalvelujen bruttokustannukset v.2020 olivat n. 3 miljoonaa €. <p>Osa em. laitoksissa hoitoa saavista lapsista ja nuorista on ohjautunut lastensuojeluun, koska ensisijaisesti tarvittavaa psykiatrista hoitoa ei ole ollut saatavilla riittävän nopeasti ja pitkäaikaisesti. (mm. THL TAYS-alueen sotearviointiraportti: Palvelujen vahvistamisen ja integroinnin vahvat signaalit. 2019).</p>	<p>Kustannukset kasvavat niin Ylöjärven omissa palveluissa kuin ostopalveluhankintoina esim A-klinikka.</p> <p>Erikoissairaanhoidon palvelujen kustannukset pysyvät ennallaan tai kasvavat.</p>	<p>Edut: Palkkakustannus saadaan takaisin, jos 3 lasta välttyy laitosmaiselta sijaishuollolta tai pitkältä sairaalahoidolta.</p> <p>Lasten hoidon väheneminen Taysissa toisi säästöä vähintään 10 % = 150 000 € ja vanhempien osuus on vieläkin suurempi, arviolta 320 000€.</p> <p>Pitkäaikaiset vaikutukset palvelujen käytössä, kun ylisukupolvisuuden ketjuja saadaan katkaistua, myöskään läheisistä ei tule asiakkaita.</p> <p>Kulut: Palkat 2021 1.8. alkaen 165 000 € ja vuonna 2022 390 000 €. 6 työhuoneen tilat ja tilavuokrat vuosittain.</p>

Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa (EVA)

<p>SOSIAALIHUOLTO- LAIN VAATIMAT UUDET TYÖTEHTÄVÄT</p>	<p>Sosiaalihuoltolaki edellyttää kunnilta riittävää resurssointia matalan kynnyksen palveluihin, jolloin ongelmiin on mahdollista puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lisäksi perheneuvontaa on annettava kaikille perheille. Tavoitteena on saada asiakkaalle mahdollisimman tehokas, lyhytaikainen ja oikea-aikainen tuki. Sosiaalihuoltolaissa on velvoite moniammatilliseen yhteistyöhön ja entistä tiiviimpään yhteistyöhön muiden viranomaisten kanssa.</p> <p>Koko maassa sosiaalihuoltolain 18 §:n mukaista perhetyötä hyödynsi noin 3,4 prosenttia kaikista lapsiperheistä. Sosiaalihuoltolain mukaista kotipalvelua (19 §) noin 2,5 prosenttia lapsiperheistä, kun tarkastellaan vuoden 2019 tilastoa (THL)</p>	<p>Ennaltaehkäisevää palvelua ei ole tarjolla riittävästi, perheneuvonta ontuu, lastensuojelupalveluihin ohjautuu perheitä edelleen paljon, moniammatillinen, monialainen toimintatapa ei ole käytössä.</p>	<p>Erikoissairaanhoidon ja erityispalveluihin panostaminen vastoin valtakunnallisia ja kaavailun Sote-uudistuksen tavoitteita</p> <p>Korjaavien lastensuojelupalveluiden tarve lisääntyy</p> <p>Ei vaikutusta sosiaalihuoltolain mukaisten uusien työtehtävien tekemiseen</p>	<p>Työaikaa vapautuu nyt ruuhkautuneilta tiimeiltä "perushoitoa" vaativien potilaiden hoitoon ja kotiin tehtävää työtä kyetään lisäämään, moniammatillinen ja ylisektoriaalinen yhteistyö onnistuu</p> <p>Palvelujen saavutettavuus ja tunnettuus lisääntyy.</p>
<p>YMPÄRISTÖ</p>	<p>Päihteiden käyttöön liittyvät ongelmat lisääntyneet ja huostaanottojen taustalla on useimmiten lapsen mielenterveys- ja päihdeongelmat.</p> <p>Nuorten kannabismyönteisyys ja nuuskan käyttö lisääntynyt.</p> <p>Lapsiperheet voivat pääosin hyvin, mutta samaan aikaan terveys- ja hyvinvointierot ovat kasvaneet (mm. Kestilä & Karvonen 2018)</p> <p>Poikkeusolojen vaikutukset palvelujen tarpeeseen vasta edessä. Perheiden pahoinvointi on lisääntynyt (THL raportti)</p>	<p>Poikkeusolojen vaikutukset palvelujen tarpeeseen vasta edessä.</p>	<p>Poikkeusolojen vaikutukset palvelujen tarpeeseen vasta edessä.</p>	<p>Mahdollisuus kotikäynteihin paranee, verkostotyön toteuttaminen helpottuu.</p> <p>Aikuisten psykiatrinen päihdehoito ja kaksoisdiagnoosin saaneiden hoito kohentuu, jonka myötä ongelmien negatiiviset vaikutukset perheessä vähenevät.</p> <p>Koko perheen tuella ylisukupolvinen ketju on katkaistavissa.</p>

Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa (EVA)

<p>YHTEYS KUNTA- YM. STRATEGI- OIHIN, OHJELMIIN JA PAINOPISTEISIIN</p>	<p>Lait ja asetukset: Mielenterveyslaki, päihdehuoltolaki, uusi sosiaalihuoltolaki, lastensuojelulaki, opiskeluhuoltolaki 2021</p> <p>Kansalliset strategiat: Mielenterveysstrategia 2020 ja Päihde - ja riippuvuusstrategiaa 2021. Kansallinen lapsistrategia 2021</p> <p>Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus-hankesuunnitelma</p> <p>Ylöjärven hyvinvointisuunnitelmat ja strategiat: Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019–2022, Hyvinvointistrategia, hyvinvoiva ylöjärveläinen, Ylöjärven mielenterveys- ja päihdesuunnitelman painopisteet erityisesti päihdepsykiatrian tehostamiseksi ja yhteistyön lisäämiseksi lastensuojelun kanssa.</p> <p>Perusturvan ja sivistysosaston strategiat</p> <p>Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus- hankkeen Ylöjärven toimeenpanosuunnitelma</p>	<p>Ennaltaehkäiseviä ja terveydenhuollon perustason tai erikoissairaanhoidon toimia ei saada tehtyä lain velvoitteiden mukaisesti.</p>	<p>Hyvinvointisuunnitelmien ja kansallisten strategioiden tavoitteet täyttyvät vain osittain ja erityisesti perustason ja ennaltaehkäisevät tukimuodot jäävät toteutumatta.</p>	<p>Hyvinvointisuunnitelmien ja kansallisten strategioiden tavoitteet pystytään toteuttamaan seuraavien 3-5 vuoden aikana pääsääntöisesti ja kääntämään painopistettä pois korjaavista palveluista, jonka myötä lakisääteiset velvoitteet voidaan toteuttaa.</p>
--	--	--	---	---

Vaikutusten ennakoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa (EVA)

Liite 1.

Asiakkuudet Ylöjärven perhe- ja mielenterveyspalveluissa

- Ylöjärven perhe- ja mielenterveyspalvelujen asiakkaiden lukumäärät olivat vuonna 2020 yhteensä 3413 (vrt 2019 3265)
 - Erityistyöntekijät 681 (947)
 - Mielenterveystoimisto, Kuru 88 (92)
 - Mielenterveystoimisto, Ylöjärvi 908 (916)
 - Nuorisotiimi 343 (323)
 - Nuorten intensiiviyksikkö NAVI 8/2020 139 (0)
 - Perheneuvola, Ylöjärvi 583 (558)
 - Perusth mielenterveystiimi, Kuru 22 (15)
 - Perusth mielenterveystiimi, Ylöjärvi 482 (265)
 - Psyk. avohoidon intensiiviyksikkö AVEKKI 167 (149)
- Mielenterveyskeskuksessa hoidettiin kaikkinaensa 1163 aikuispotilasta
 - Perusterveydenhuollon mielenterveystiimissä on hoidettu 504:ä asiakasta, joka tarkoittaa noin 130/ tt ja psykiatrilla potilaita n. 290 ja kontakteja yli 1000 vuodessa
 - Vastaavasti lasten ja nuorten kohdalla: lastenpsykiatri n. 250 as./ 1169 kontaktia nuorisopsykiatri 343 as. + 139 Navin asiakkaita, 1323 kontaktia

Muuta huomioitavaa

- Tehdyt lähetteet PSHP:n psykiatrian erikoisaloille vuonna 2020 257 sisältäen kaikki ikäryhmät (vrt 2019 301)
 - alle 18 vuotiaiden osuus 83 vuonna 2020 (vrt 2019 101)
- Päihdehuollon kustannukset olivat vuonna 2019 587000 €.
- Vuonna 2017 0-17 v perheväestö yhteensä 8311, joista 92 luokiteltiin perheisiin kuulumattomaksi (asuvat yksin, perheen ulkopuolla ja laitosväestö) ja 70 tästä laitosväestöksi tai luokittelemattomaksi.